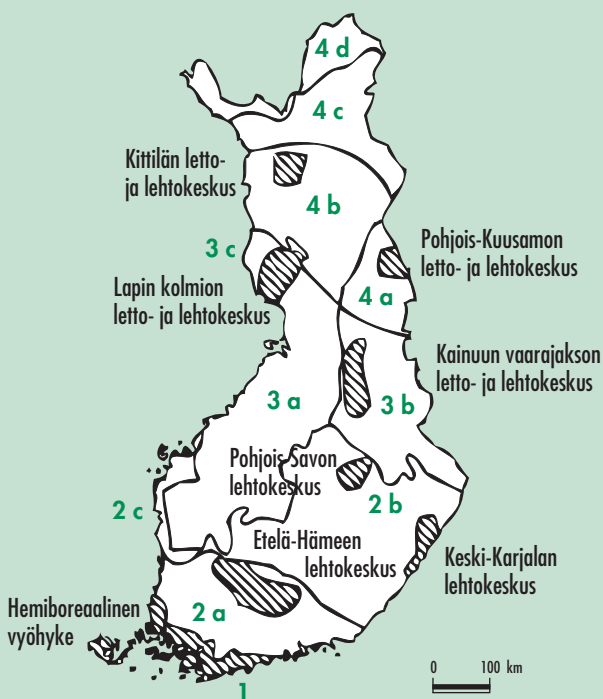

Metsiemme lehtokasveja

Vyöh.	Lohko	Nimi
1		Hemiboreaalinen vyöhyke
2		Eteläboreaalinen vyöhyke
	a	Vuokkovyöhyke eli lounaismaa
	b	Järvi-Suomi
	c	Pohjanmaan rannikkomaa
3		Keskiboreaalinen vyöhyke
	a	Pohjanmaa
	b	Pohjois-Karjala-Kainuu
	c	Lapin kolmio eli Perä-Pohjanmaa
4		Pohjoisboreaalinen vyöhyke
	a	Kainuu-Kuusamo
	b	Peräpohjola
	c	Metsä-Lappi
	d	Tunturilappi

Suomen metsäkasvillisuusvyöhykkeet ja niiden lohkot. Lehtokeskukset on erotettu viivoituksella. Koko hemiboreaalinen vyöhyke on rinnastettavissa lehtokeskukseen.

Lähde: Suomen ympäristö 437: Metsien suojelun tarve Etelä-Suomessa ja Pohjanmaalla. Ympäristöministeriö 2000. 38 s.

Yleistietoa lehdoista ja lehtokasveista

Suomessa vakinaisesti tavattavien putkilokasvien kokonaismäärä on noin 3 200, lajeineen, alalajeineen ja muunnoksineen. Kasvit ovat sopeutuneet erityyppisiin, elottoman ja elollisen luonnon luomiin elinympäristöihin.

Lehto on yleiskäsite ravinteikkaasta kivennäismaan kasvupaikasta, jota luonnehtii vaateliias ruoho- ja heinäkasvillisuus. Lehdot luokitellaan kosteuden perusteella kuiviin, tuoreisiin ja kosteisiin lehtoihin, joissa kasvaa erilaisiin kosteusoloihin sopeutunut kasvillisuus. Kasvillisuuden perusteella lehdot jaetaan edelleen lukuihin eri lehtotyyppeihin, joita kuvataan lehdolle ominaisella, vallitsevalla lajistolla.

Lehtokasvit ovat kivennäismaiden putkilokasvilajistostamme vaateliaimpia ja siten usein harvinaisia. Ne vaativat kasvupaikaltaan runsaasti ravinteita ja ovat sopeutuneet kasvamaan Suomen kuudesta kasvupaikkatyyppistä ravinteikkaimmalla. Maaperätekiöiden lisäksi alueen pienilmastolla on suuri vaikutus lehtolajien esiintymiseen.

Lehtokasveista tunnetaan niin eteläläisiä kuin pohjoisia lajeja. Osa lajeista esiintyy koko maassa, toisten ollessa rajoittunut vain tietylle maantieteelliselle alueelle. Lehtokasvit ovat kivennäismaiden putkilolajeistamme vaateliaimpia ja siten usein harvinaisia. Lehtokasvien merkitystä lisää niihin erikoistunut runsas hyönteislajisto.

Tyypillisesti lehtokasvit esiintyvät valoisilla kasvupaikoilla, kuten lehtimetissä ja aukeilla. Useat lajit kukkivat aikaisin keväällä ennen puiden lehteentulon aiheuttamaa varjostusta. Valon läpäistessä latvuston maaperä lämpenee aikaisin keväällä, jolloin roudan sulaessa hajotustoiminta maaperässä alkaa ja kasvien veden ja ravinteiden otto mahdollistuu.

Osa lehtokasveista tavataan koko maassa toisten esiintymien ollessa rajoittunut tietylle maantieteelliselle alueelle. Lehtokasveista tunnetaan niin eteläläisiä kuin pohjoisia lajeja, ja tunnetaanpa lajeja, jotka esiintyvät vain yhdessä lehtokeskuksessa.

Lehdot ovat keskittyneet Suomessa hemiborealiselle vyöhykkeelle ja lehtokeskuksiin. Lehtokeskusten kasvillisuus ja kasvialajisto erottuvat ympäröivistä alueista. Maaperä on ympäröiviä alueita ravinteikkaampaa ja vähemmän hapanta (pH 6–7) usein kalkkikiven, diabaasien, dolomiittien tai muiden emäksisten kivilajien ansiosta. Orgaaninen aines hajoaa runsaan maaperäeliöstön toimesta mullaksi eikä kangasmaille tyypillistä, vain osittain hajonnutta kangashumuskerrosta pääse syntymään. Pohjoisten lehtokeskusten alueella kosteusolot muuttavat kasvillisuuden usein lehtokasvillisuudeksi, minkä takia pohjoisimpia lehtokeskuksia kutsutaan letto- ja lehtokeskuksiksi.

Lehtoja suojellaan Suomessa metsä- ja luonnonsuojelulainsäädännöllä. Lehtojensuojeluohjelma suojelee lehtotyyppejä eri lehtokasvillisuusvyöhykkeillä yhteensä noin 6 500 hehtaaria. Luonnonsuojelulain 29 § suojelee jaloja lehtipuita kasvavat lehdot ja metsälain 10 § suojelee kaikki luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset, ympäristöstään selvästi erottuvat rehevät lehtolaikut. Natura 2000 -verkostolla voidaan suojella jalopuisia lehtoja sekä

raviini- ja rinnelehtoja. Osa lehdoistamme on metsätalouskäytössä.

Lehdot ja monimuotoisuus

Lehdot ovat metsiemme runsaslajisin kasvupaikka. Vaikka lehtoja on vain 1 % Suomen maapinta-alasta, esiintyy niissä yli puolet uhanalaisista metsälajeistamme. UPM:n henkilöstö on koulutettu tunnistamaan avainbiotooppilehdot, ja UPM ottaa käytönrajoituksiltaan ja ominaisuuksiltaan erilaiset lehdot huomioon toiminnassaan.

Kuusi on lehtokasvien voimakkain kilpailija ja voidaan sanoa, että runsas lehtolajisto ilmentää kuusen niukkuutta kasvupaikalla. Talousmetsälehdöissä poistetaan hakkuilla lehtolajien kanssa kilpailevat kuuset kohteelta. Valoisuuden lisääntyminen ja muokkauksen maanpintaa rikkova vaikutus avaavat nukkuvan siemenpankin ja muutamassa vuodessa alue voi olla lehtokasvien peittämä. Lehtokasvit ja niitä hyödyntävän seuralaislajiston ilmaantuminen paikalle luo alueesta arvokkaan monimuotoisuuskeskittymän. Latvuston sulkeutuessa kilpailu valosta lisääntyy ja osasta lehtokasveja jää jäljelle vain maaperään siemenpankki odottamaan seuraavaa ”häiriötä”.

Maaperän ominaisuudet tekevät lehdoista niin kasvi- kuin eläinlajistolle otollisen elinympäristön, eikä kuusettunutkaan lehto ole monimuotoisuusarvoltaan vähäinen, esimerkkinä monipuolinen, osittain huonosti tunnettu juurisienilajisto. Sukkession edetessä lehdossa esiintyvät lajiryhmät muuttuvat jatkuvasti, seuraavan häiriön aloittaessa sukkessiokierron alusta.

Oikeat metsänhoidolliset toimenpiteet eri kohteilla turvaavat lehtolajien elinympäristöjen säilymisen talousmetsissä. Jättämällä kohteet käytön ulkopuolella tai käsittelemällä niitä arvokkaiden ominaisuuksien ylläpitämiseksi, luomme metsiimme erilaisten lehtojen verkoston, joka osaltaan ylläpitää monipuolista ja harvinaistunutta lehtolajistoa.

Julisteen lehtolajien esiintymisestä

Hemiborealisella vyöhykkeellä maaperä on kalkkipitoista ja ilmasto lauhkea ja mereinen, joka tekee alueesta otollisen lehtolajien esiintymiselle. Erillisiä lehtokeskuksia ei erotella. Hemiborealisella vyöhykkeellä viihtyvät lehtolajeistamme eteläiset suomukka ja hammasjuuri. Alueelta lähestulkoon puuttuvat mereistä ilmastoa kaihtavat lajit, kuten kaiheorvokki ja hajuheinä.

Eteläborealaisen vyöhykkeen lounaisosissa tyypillisiä lajeja ovat sinivuokko, keltavuokko, imikkä, jänönsalaatti, kevätlinnunherne ja mäkilehtoluste. Vyöhykkeellä yleiset lehtokuusama, koiranheisi ja kevätlinnunherne harvinaistuvat pohjoista kohti mentäessä. Etelä-Hämeen lehtokeskuksessa esiintyy hemiborealiselle vyöhykkeelle tyypillisiä lajeja, kuten tesmayrtti ja taikinamarja. Pohjois-Savon lehtokeskuksesta mainittakoon lehtopähkämö ja Keski-Karjalan lehtokeskuksesta uhanalainen lehtoukonhattu.

Keskiborealisella vyöhykkeellä eteläiset ja pohjoiset lajit kohtaavat. Eteläiset lajit menestyvät vain suotuisimmilla alueilla osan lajeista puuttuessa jo kokonaan. Pohjoisten lajien, kuten pohjansinivalvatin, eteläisimmät esiintymät löytyvät alueelta. Lapin kolmion letto- ja lehtokeskuksen vaateliasta lajistoa ovat mm. uhanalaiset neidonkenkä ja tikankontti.

Pohjoisboreaalisella vyöhykkeellä pohjoisen lajiston runsaus lisääntyy. Pohjois-Kuusamon letto- ja lehtokeskuksesta mainittakoon myyränporras ja vuoriloikko.

Lajikuvaukset

Julisteeseen valitut lajit esiintyvät kosteudeltaan, ravinteisuu-deltaan ja maantieteelliseltä sijainniltaan erilaisissa lehdoissa. Osa lajeista tavataan myös lehtojen ulkopuolella, mutta sama laji voi esiintyä maantieteellisesti rajatulla alueella vain lehdoissa.

Julisteen lajit ilmentävät lehtojen monipuolista putkilokasvilajistoa niin kenttä- kuin pensaskerroksessa. Lehdoissa tyypillisesti esiintyvät, helposti havaittavat vaateliaat suursaniaiset on jätetty pois julisteesta, mutta niitä on ”julistelajien” jälkeen kootussa lehtolajin lisäryhmässä.

Lajinimet perustuvat ”Retkeilykasvion” kolmanteen painokseen (1998). Lajikuvaukset perustuvat sekä ”Retkeilykasvioon” että ”Suureen Pohjolan kasvioon” (2005).

Lajikuvauksissa mainitaan ensimmäisenä kasvin koko ja kukinta-aika (itiökasveilla itiöiden kypsymisaika), jonka jälkeen kuvataan lyhyesti varren, lehtien ja kukan ominaisuudet. Lajikuvauksissa on keskitytty kasvin yleisiin tuntomerkkeihin. Tarkempien lajinkuvausten oppaiksi ja kasviharrastuksen parissa viihtyville tai siihen aikoville suosittelemmekin lähdeaineistoksi ”Retkeilykasviota” ja ”Suurta Pohjolan kasviota”.

Uhanalaisten lajien uhanalaisuusluokka on merkitty kasvin nimen yhteyteen.

NT = Silmälläpidettävä
VU = Vaarantunut

EN = Erittäin uhanalainen
CR = Äärimmäisen uhanalainen

Lähteet:

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998. Retkeilykasvio. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo. 656 s.

Lehtojensuojelutyöryhmän mietintö. Komiteamietintö 1988:16. Ympäristöministeriö. 279 s.

Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Tammi. 928 s.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001. Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 432 s.

* * *

Tämä opasvihkonen liittyy UPM:n julkaisemaan julisteeseen ”Metsiemme lehtokasveja”. Julisteen kuten opasvihkonen kuvat on piirtänyt ruotsalainen *Bo Mossberg* ja ne esiintyvät myös ”Suurella Pohjolan kasviossa”. Opasvihkonen on laatinut metsäosaston ympäristöasiantuntija *Sami Oksa*.

Toivotamme kaikille ”lehtokasvioppaamme” käyttäjille antoisia metsäretkiä!

Julisteen lehtokasvit

Ahomansikka

Fragaria vesca

5–20 cm

Kukinta-aika kesä–elokuu

Rönsyt pitkät. Varsi pysty, suunnilleen lehtien mittainen. Lehdykät 1–3 cm, kiiltävät, alta vihreät, kiilatyviset, hampaat samankokoiset. Kukkaperä pinnanmyötäisesti karvainen. Kukat 12–18 mm. Marja 0,5–1 cm, aromaattinen.

Haisukurjenpolvi

Geranium robertianum

15–40 cm

Kukinta-aika kesä–syyskuu

Varsi punainen, sirottavasti karvainen. Lehdet 3–5-liuskaiset; keskiliuska perällinen. Verholehdet suikeat, otakärkiset, nystykarvaiset. Terälehdet vaaleanpunaiset, valkojuovaiset. Pahanhajuinen.

Hajuheinä

Cinna latifolia, NT

50–120 cm

Kukinta-aika heinäkuu

Löyhästi mätästävä. Lehdet 8–16 mm leveät, pehmeät, nuokkuvat, tasaisesti kapenevat, päältä karheat; kieleke 3–5 mm. Röyhy kaareva, harsu 15–25 cm, vaaleanvihreä; haarat karheat, sirottavat, nuokkuvat. Tuoksuva.

Hammasjuuri

Dentaria bulbifera

20–80 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Juurakko vaakasuora, paksu, suomuinen. Tyvilehdissä 1–3 lehdykkäparia, isohampaiset. Lehtihangoissa tummanvioletteja itusilmuja. Kukinto miltei sarjamainen. Terälehdet punertavat, vaaleansinipunaisten tai valkoisten. Kalkinsuosija.

Huopahhdake

Cirsium helenioides

40–140 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Lähes piikitön. Maavarrellinen, kasvustoja muodostava. Varsi villakarvainen, siipipalteeton. Lehdet suikeat, pehmeät, päältä vihreät, kaljut, alta valko-huopakarvaiset; varren yläosassa korvakkeelliset ja ehjet, keskellä usein pariliuskaiset, alimmat usein ehjet. Tavallisesti yksimyeröinen, 2–4 cm. Teriö tavallisesti purppuran-punainen.

Imikkä

Pulmonaria obscura

10–30 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Kirkkaanvihreä, sukakarvainen, kukinto myös nystykarvainen. Ruusukelehdet herttamaiset, suipot, yleensä täplättömät; lehden sukakarvat eripituiset. Varsilehdet ruodittomat, puikeat. Teriö aluksi punainen, lopulta sininen.

Jänönsalaatti

Mycelis muralis

30–90 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Usein punavioletinsävyinen. Varsi kalju, yläosasta haarova. Lehdet kaljut, ohuet, alta sinivihreät, niukasti pariliuskaiset; päätöliuska suuri, kolmiomainen, niukkahampainen, ylemmät lehdet korvakkeelliset. Teriö keltainen.

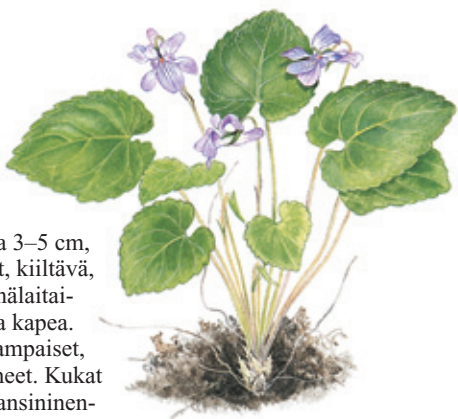
Kaiheorvokki

Viola selkirkii

5–8 cm

Kukinta-aika
touko–kesäkuu

Rönsytön. Lehtilapa 3–5 cm, tummanvihreä, ohut, kiiltävä, harvakarvainen, nyhälaitainen; tyvilovi syvä ja kapea. Korvakkeet harvahampaiset, ruotiin kiinnikasvaneet. Kukat 15 mm. Teriö vaaleansininen-sinipunainen.

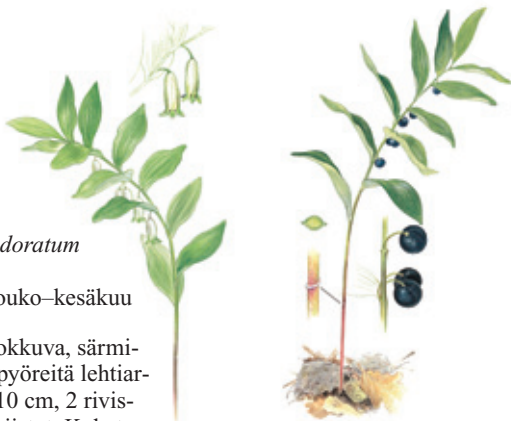
Kalliokielo

Polygonatum odoratum

15–40 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Varsi pysty-nuokkuva, särmi-
käs; alaosassa pyöreitä lehtiar-
pia. Lehdet 5–10 cm, 2 rivis-
sä, paksut, yläviistot. Kukat
vaniljantuoksuiset, varren ylä-
osassa yksittäin, alaosassa
usein pareittain, 12–22 mm.
Marja 8–12 mm, sinimusta.

Karhunputki

Angelica sylvestris

80–200 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Varren yläosa hienokarvainen.
Lehtiruoti kouruinen. Lehdy-
kät 3–5 cm, puikeat, sahalai-
taiset, ylimmät lehdet lavatto-
mia, tuppimaisia. Sarjat kupo-
limaiset, pikkusarjoja 20–30,
perät hienokarvaiset. Teriö
valkoinen-punertava.

Keltavuokko

Anemone ranunculoides

7–20 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Varsi pysty, haaraton. Tyvilehdet 3–5-liuskaiset, isohampaaiset, karvareunaiset. Varsilehdet tyvilehtien kaltaiset, ruoti vain 5–7 mm, karvainen. Usein 2 kukkaa, 15–25 mm, kehälehdet keltaiset.

Kevätesikko

Primula veris

10–30 cm

Kukinta-aika
touko–kesäkuu

Lehdet pitkänpuikeat, herttai- tai tylppätyviset, karvaiset, tylppähampaaiset, aaltolaitaiset; ruoti siipipalteinen. Kukinto toispuoleinen, 4–30-kukkinen. Verhiö kellanvihreä. Teriö oranssi-täpläinen, tuoksuva.

Kevätlinnunherne

Lathyrus vernus

20–40 cm,

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Varsi pysty, särmikäs, melkein kalju. Lehdet 2–4-pariset, kärhettömät; lehdykät puikeat, suippokärkiset. Korvakkeet melko suuret ja leveät. Terttu 3–10-kukkainen; kukat 13–20 mm. Teriö aluksi purppuranpunainen, vanhemmiten sinipunainen-sininen.

Kevätlinnunsilmä

Chrysosplenium alternifolium

5–15 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Mattomaisina kasvustoina; rönsyt maansisäiset, lehdettömät. Varsi 3-särmäinen, melkein kalju, lehtiä 1–3, vuoroittaiset. Alimmat lehdet pitkäräuoittaiset, munuaismaiset, 2–3 cm, nyhälaitaiset, harvakarvaiset; tyvilövi syvä ja kaipa. Ylälehdet keltaiset.

Kielo

Convallaria majalis

10–25 cm

Kukinta-aika

touko–kesäkuu

Maavarsi kapea, haarova, kasvustoja muodostava.

Varsi särmikäs, 2-lehtinen; lehdet leveät, suikeat, päältä sinivihertävät, alta vaaleat; varren alaosassa muutama tuppimainen lehti, vihreä-violetinsävyinen. Kukinto pitkäperäinen, toispuoleinen terttu; kukkia 6–12, riippuvat, 5–9 mm, kellomaiset, valkoiset, tuoksuvat. Marja kypsänä punainen. Myrkyllinen. Suomen kansalliskukka.

Koiranheisi

Viburnum opulus

1–4 m

Kukinta-aika kesä–heinäkuu

Kuori ruskeanharmaa. Lehdet 3–5-liuskaiset, ruodin yläosassa pari vihreitä mesiäisnystyjä. Huiskilo litteä, 5–10 cm leveä. Reunimmaiset kukat valkoiset, 10–20 mm; muut kukat 4–6 mm. Marja kirkkaanpunainen. Kalkinsuosija.

Lehtohorsma

Epilobium montanum

20–80 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Varren tyvellä paksulehtisiä, nuppu-maisia talvehtimissilmuja. Varsi niuk-kalehtinen ja -haarainen, kaarikarvai-nen. Lehdet 4–7 cm, puikeat, terävä-hampaiset, nivelväliä lyhyemmät. Terälehdet vaaleanpunaiset.

Lehtokorte

Equisetum pratense

15–50 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Maavarsi kalju. Itiöversot melko harvinaiset, vaaleanruskeat, muuttuvat itiöitten karistua vihreiksi ja haarovat. Itiötähkä 2–2,5 cm. Kesäverson varsi 1–3 mm paksu, karhea; tupen hampaita 8–18, leveältä valko-laitaiset. Haaran ensimmäinen nivel varren tupen mittainen. Haarat 3-särmäiset, usein alas-päin kaarevasti sirottavat.

Lehtokuusama

Lonicera xylosteum

1–2,5 m

Kukinta-aika kesäkuu

Harittavaoksainen pensas. Oksat vaaleanharmaat, ohuet, pian kaljut ja ontot. Lehdet lyhytruotiset, 2–7 cm, soikeat, ohuet, pehmeät, molemmin puolin karvaiset, sinivihreät. Kukat kaksittain. Teriö valkea-vaaleankeltainen. Marjat 3–4 mm, kiiltävät, tummanpunaiset, pareittain yhteenkasvaneet.

Lehtomatara

Galium triflorum

25–70 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Varsi rento, karhea, kiipeilevä, tankeakarvainen. Lehdet otakärkiset, tummanvihreät, 6 kiehkurassa, keskisuoni alta tankeakarvainen. Viuhkot lehtihankaiset, niukkakukkaiset. Teriö vihertävä. Kumariinintuoksuinen kuivuessaan.

Lehtonurmikka

Poa nemoralis

30–80 cm

Kukinta-aika

kesä–heinäkuu

Löyhästi mätästävä. Korsi pysty, 4–6-solmuinen, yläosa ohut, sileä. Lehdet 1–3 mm leveät, kouruiset, ylin yläviistoon sirottava; kieleke 0,2–0,5 mm. Röyhy 5–10 cm, vihreä tai ruskeanvioletti, ohut- ja karheahaarainen.

Lehto-orvokki

Viola mirabilis

10–25 cm

Kukinta-aika toukokuu

Juurakko pysty, tummanruskea, suomuinen. Varsi ja lehtiruodit toispuoleisesti karvaiset. Kevätlehdet ruusukkeena, leveän herttamaiset, vaaleanvihreät, alapuolelta karvaiset. Korvakkeet kapeanpuikeat, ehytlaitaiset, pian lakastuvat. Kevätkukat juurakosta nousevissa vanoissa, 20 mm, tuoksuvat, teriö vaaleansinipunainen; kesätkukat avautumattomat, lehtihankaiset. Kalkinsuosija.

Lehtopalsami

Impatiens noli-tangere

30–80 cm

Kukinta-aika heinä–syyskuu

Lehdet kierteisesti, lehden reunassa 10–16 paria tylppiä hampaita. Terttu 2–4-kukainen, tukilehtään lyhyempi. Kukat 30–40 mm, kullankeltaiset, ruskeatäpläiset.

Lehtopähkämö

Stachys sylvatica

30–100 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Rönsyllinen, kasvustoja muodostava. Pehmeäkarvainen, yläosa myös nystykarvainen. Lehdet pitkäruotiset, herttamaiset, sahalaitaiset. Teriö purppuranpunainen, alahuulen kirjailut valkoiset. Pahanhajuinen.

Lehtoukonhattu

Aconitum septentrionale, VU

80–200 cm

Kukinta-aika kesä–heinäkuu

Varren yläosa tiheään karvainen. Tyvilehdet 20–50 cm, hienokarvaiset, eivät tyveen asti liuskoittuneet; liuskoja 5–7, leveät. Terttu 10–50 cm, kukat karvaiset, harmahtavan sinivioletit, harvoin vaaleanpunaiset tai kalpeankeltaiset.

Lehtoängelmä

Thalictrum aquilegifolium, CR

50–150 cm

Kukinta-aika heinäkuu

Varsi pysty, haarova, hienouurteinen. Tyvilehtiä 1 tai 2. Varsilehtiä 4–5, leveän komiomaiset, vaalean sinivihreät; lehdyköiden tyvellä korvakemaiset kalvolisäkkeet. Kukinto runsashaarainen, huiskilomainen; kukat pystyt, kehälehdet sinipunertavia-vihertäviä.

Mesiangervo

Filipendula ulmaria

50–150 cm

Kukinta-aika kesä–heinäkuu

Tyvilehdet 20–40 cm, päältä kaljut, harmaanvihreät, alta huopakarvaiset, harmaat; isoja lehdyköitä 2–5 paria, hammaslaitaiset tai matalaan liuskaiset; päätölehdykkä suuri, 3-liuskainen. Varsi runsaslehtinen. Kukinto 5–25 cm; kukat voimakkaasti tuoksuvat. Terälehdet kellanvalkoiset.

Metsäkurjenpolvi

Geranium sylvaticum

15–80 cm

Kukinta-aika kesä–heinäkuu

Varsi liereä, alaosa pitkäkarvainen, ylempää lyhyt- ja nystykarvainen. Lehden liuskat leveähköt, isohampaaiset. Kukot 1,5–3,5 cm. Teriö sinipunainen-vaalea.

Metsämaarianheinä

Hierochloë australis

20–60 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Mätästävä; tyvitupet ruskeat-punertavat. Ylin lehtituppi avoin, lavaton; kieleke 1,5–3 mm. Röyhy 3–7 cm, haarat karvaiset.

Metsänemä

Epipogium aphyllum, VU

10–25 cm

Kukinta-aika elo–syyskuu

Lehtivihreätön, sienijuuren varassa elävä. Varsi ontto, hauras, vaalean punaruskea; varsilehtiä 2–3, suomumaiset. Kukkia 1–5, nuokkuvat, heikosti tuoksuvat, 10 mm leveät.

Metsäruusu

Rosa majalis

0,2–2 m

Kukinta-aika

kesä–heinäkuu

Varsi kanelinruskea, alaosaa tiheään piikkikarvainen; piikit suorat, ohuet; lehtikannassa usein 2 käyrää piikkiä. Lehdyköitä 3–7, 1,5–4,5 cm, päältä tummanvihreät, harvakarvaiset, alalta kalpeanvihreät, karvaiset. Kukat yksittäin 4–5 cm, tummanpunaiset.

Metsävirna

Vicia sylvatica

50–200 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Varsi rento, kalju. Lehdet kärhelliset, 5–12 pariset; korvakkeet hampaiset. Terttu tukilehtensä pituinen, 5–20-kukkainen. Kukat riippuvat, 12–18 mm. Teriö valkoinen, sinisuoninen.

Mustakonnenmarja

Actaea spicata

30–70 cm,

Kukinta-aika kesäkuu

Varsi nivelkohdista kulmikkaasti mutkainen. Lehdet suuret, 2–3 kertaa parilehdykkäiset, kolmiomaiset, miltei vaakasuorat, Kärki-lehdykän keskiliuska hiukan sivuliuskoja pitempi. Kukat tuoksuvat. Marja 12–14 mm, musta. Kalkinsuosija.

Mäkilehtoluste

Brachypodium pinnatum

40–100 cm

Pitkärönsyinen; usein laajoja, niukasti kukkivia kasvustoja muodostava. Korsi ohut, pysty, 2–4-solmuinen. Lehdet 2–6 mm leveät, vaaleanvihreät, jäykät, harvakarvaiset, päältä karheat; kieleke 2 mm, tylppä. Tähti 6–12 cm, pysty, 5–15 tähkyläinen. Kalkinsuosija.

Näsiä

Daphne mezereum

40–150 cm

Kukinta-aika huhti–toukokuu

Pysty, niukkahaarainen. Oksat vaaleanharmaanruskeat. Lehdet oksien kärjissä, 3–8 cm, ohuet, kaljut, alta sinivihreät. Kukat 2–4 ryhminä, 10 mm leveät, tuoksuvat. Verhiö sinipunainen. Marja kypsänä kirkkaanpunainen.

Ojakellukka

Geum rivale

20–50 cm

Kukinta-aika touko–heinäkuu

Varren yläosa punaruskea. Tyvilehtien päätölehdykkä pyöreähkö, matalaan liuskainen. Varsilehtien korvakkeet 0,5 cm. Kukat nuokkuvat, kellomaisiet; verholehdet punaruskeat, terälehdet kellertävät-punertavat.

Pohjansinivalvatti

Cicerbita alpina

50–200 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Varsi haaraton, punaruskea, yläosa tiheän nystykarvainen. Lehdet ohuet, päältä kaljut, liuskapareja 2–3; liuskat suipot, päätöliuska iso, kolmiomainen. Mykeröstö varren latvassa, harsu. Teriö vaalean-sininen.

Purolitukka

Cardamine amara

15–45 cm

Maarönsylinen, ruusukkeeton. Kitkerä. Varsi pysty, niukka-haarainen, särmikäs, täyteinen. Varsilehtiä 6–11, vaaleanvihreät, lehdykkäpareja 2–5. Terälehdet valkoiset, harvoin punertavat.

Pystykiurunkannus

Corydalis solida

10–25 cm

Kukinta-aika toukokuu

Mukula 1–2,5 cm. Varsi pysty, tanakka. 1 suomumainen alalehti. Varsilehdet 2–3 kertaa 3-lehdykkäiset; lehdykät ehytlaitaiset-liuskaiset. Terttu pysty, 7–25-kukkainen; tukilehdet 4–8 liuskaiset. Teriö purppuranpunainen.

Sinivuokko

Hepatica nobilis

5–15 cm

Kukinta-aika huhti–toukokuu

Maavarsi paksu, pysty, tummanruskea. Tyvilehtiä 3–5, herttatyyviset, 3-liuskaiset, tavallisesti alta punaruskeat; uudet lehdet kehittyvät kukinnan jälkeen. Kukka 15–35 mm, kehälehdet siniset-violetit-punalet, joskus valkoiset. Kalkinsuosija.

Soikkokaksikko

Listera ovata

20–60 cm

Kukinta-aika kesä–heinäkuu

Varsi nystykarvainen. Lehdet soikeat 4–13 cm. Terttu 7–25 cm. Kukat kellanvihreät. Kalkinsuosija.

Sudenmarja

Paris quadrifolia

10–35 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Kalju, hieman pahanhajuinen. Varsi pysty, vaalean kellanvihreä. Lehdet tavallisesti 4 kiehkurassa varren yläosassa, soikeat-vastapuikeat, suipot, ehytlaitaiset, lähes ruodittomat, haarovasuoniset. Kukat yksittäin. Terälehdet kellanvihreitä. Marja 1–2 cm, sinimusta. Myrkyllinen.

Suokeltto

Crepis paludosa

30–80 cm

Kukinta-aika kesä–heinäkuu

Varsi kalju, ontto, yläosasta haarova. Lehdet kaljut, ohuet, sepivät, alta sinertävät, nirhahampaiset. Kukat tummankeltaiset.

Suomukka

Lathraea squamaria, VU

10–20 cm

Kukinta-aika toukokuu

Pähkinän juuriloinen. Monivuotinen, usein tiheinä kasvustoina. Lehtivihreätön, vaaleanpunainen tai joskus valkeahko; varsi paksu. Terttu toispuoleinen, nuokkuva.

Taikinamarja

Ribes alpinum

0,5–2 m

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Hento-oksainen, kuori vaaleanharmaa. Silmut suipot, 1 cm.

Lehdet 2–5 cm, syvään 3(–5)-liuskaiset, päältä harvaan nystykarvaiset, alta kiiltävät. Kukat vihertävät. Marja punainen, mauton.

Tesmayrtti

Adoxa moschatellina

5–15 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Maavarsi suikertava, suomuinen. Tyvilehdet 2 kertaa 3-liuskaiset, varsilehdet liuskaiset, himmeänvihreät. Kukat 6–8 mm, vihertävän keltaiset, myskintuoksuiset.

Valkovuokko

Anemone nemorosa

8–30 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Varret yksittäin, haarattomat, kaljut, usein punertavat. Varsilehtien ruoti 10–35 mm, lapa 3-osainen, syvään liuskainen, hammaslaitainen. Kukat tavallisesti yksittäin, 2–4 cm, kehälehdet valkoiset, usein ulkopuolelta punertavat, harvoin violetit tai sinertävät.

Velholehti

Circaea alpina

5–20 cm

Kukinta-aika heinäkuu

Alimmissa lehtihangoissa maanpäällisiä rönsyjä. Varsi ohut, miltei kalju, hauras. Lehdet 2–3 cm, kiiltävät, herttamaiset, terävähampaiset; ruoti kalju, siipipalteenen. Terälehdet valkoiset-vaaleanpunaiset. Verholehdet punakärkiset.

Vuoriloikko

Cystopteris montana

10–40 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Lehdet yksittäin; ruoti pitkä, vihreä-oljenkeltainen, suomuja vähän, vaaleat. Lehtilapa vaakasuora, tummanvihreä, 2–4 kertaa parilehdykkäinen, alta harvaan nystykarvainen. Lehdykät usein etuviistot. Alimmaisen lehdykän suurin pikkulehdykkä on samankokoinen kuin kolmas lehdykkä. Katesuomu harvaan nystykarvainen. Murskatut lehdet tuoksuvat karvasmantelilta.

Lehtokasveja, jotka eivät esiinny julisteesamme

Koiranvehnä

Elymus caninus

50–120 cm

Kukinta-aika kesä–heinäkuu

Puhtaanvihreä, joskus punavioletti tai sinivihreä. Korsi sileä, karvainen, 2–5-solmuinen. Lehdet 4–10 mm leveät, ohuet, päältä usein harvakarvaiset; tuppikatkarvaiset. Tähtkä 10–20 cm, lopulta nuokkuva.

Kotkansiipi

Matteuccia struthiopteris

30–150 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Maavarsi suikertava, lehdet haarojen päässä säännöllisen suppilomaisena ruusukkeena. Martojen lehtien ruoti lyhyt, tummanruskea, uurteinen; lapa pitkä, kapean vastapuikea, leveimmillään läheltä kärkeä, vaaleanvihreä, alta aluksi karvainen. Lehdykän liuskat pitkulaiset, pyöreäkärkiset, melkein ehytlaitaiset.

Lehtomaitikka

Melampyrum nemorosum

20–40 cm

Kukinta-aika kesä–heinäkuu

Runsaasti haarova. Terttu toispuoleinen, tukilehdet violetin-siniset, kukinnan jälkeen viherdyvät. Teriö 15–20 mm, kullankeltainen.

Lehtoneidonvaippa

Epipactis helleborine

30–80 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Maavarsi lyhyt. Varsi ohut, vaaleanvihreä, yläosa valkokarvainen. Lehtiä 5–10, soikeat, suipot, sirottavat, 7–15 cm. Kukkia 15–50, 15–20 mm leveät, ulkopinta vihertävä, sisäpinta ruskeh-tava tai violetinsävyinen. Huuli ruskeanvioletti, kärki vihreävalkoinen tai vaaleanpunainen. Kalkinsuosija.

Lehtotesma

Milium effusum

50–150 cm

Kukinta-aika kesä–heinäkuu

Korret yksittäin tai muutaman ryhminä; solmuja 3–5 varren puolivälin alapuolella. Lehdet 5–15 mm leveät, veltot, himmeän sinivihreät, tupet sileät; kieleke 4–8 mm. Röyhy 15–30 cm, leveä, haarat pian alaskaartuvat. Tähkylät 3–4 mm.

Lehtotähtimö

Stellaria nemorum

20–50 cm

Kukinta-aika kesä–heinäkuu

Varsi hento, liereä, kauttaaltaan karvainen. Lehdet herttamaiset, ylimpien lehtien tyvi tylppä-kiilamainen. Tukilehdet tasaisesti latvaa kohden pienenevät.

Myyränporras

Diplazium sibiricum

20–70 cm

Kukinta-aika heinä–elokuu

Maavarsi pitkä, suikertava, haarova; lehdet yksittäin. Ruoti lavan pituinen, ohut, tummanruskeasuomuinen, ruskeatyvinen. Lehtilapa vaaleanvihreä, pehmeä, leveän kolmiomainen, 2 kertaa parilehdykkinen; lehdykät pariliuskaiset, päältä kaljut, alta suonia pitkin kähäräkarvaiset; suonet yltävät laitaan asti.

Neidonkenkä

Calypso bulbosa, VU

10–20 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Varressa 2–3 tuppimaista lehteä. Tyvilehti soikea, verkko-suoninen, maanmyötäinen, päältä tummanvihreä, alta purppuranpunainen. Kukkia tavallisesti 1, kehälehdet kapeat, ruusunpunaiset; huuli kannukseton, 2 cm, konttimainen, keltävä-punertava, ruskeatäpläinen; etuosasta ruusunpunainen. Kontin suulla keltaisia karvatupsuja. Kalkinsuosija.

Tikankontti

Cypripedium calceolus, VU

20–50 cm

Kukinta-aika

kesä–heinäkuu

Maavarsi laaja, suikertava. Varsi pysty, liepeä, nystykarvainen. Varsilehtiä 3–5, soikeat, suipot, 9–15 cm, alta lyhytkarvaiset. Kukkia 1–2 (3), lehtihankaiset, 6–9 cm, tuoksuvat. Kehälehdet puna- tai tummanruskeat, joskus kellanvihreät. Huuli keltainen, iso, konttimainen, kannukseton. Kalkinsuosija.

Tuoksumatara

Galium odoratum, NT

15–30 cm

Kukinta-aika touko–kesäkuu

Varsi pysty, sileä, usein nivelkohdista karvainen. Lehdet 2,5–4 cm, vaaleanvihreät, suikeat, otakärkiset, kärkipuolelta leveimmillään, 6–8 kiehkurasaa. Teriö 4–6 mm, valkoinen, suppilomainen. Kumariinin-tuoksuinen.

UPM-Kymmene on suomalainen, kansainvälisesti toimiva metsäyhtiö, jonka juuret juontavat jo 1700-luvulle. UPM-konsernilla on Suomessa 25 puuta raaka-aineenaan käyttävää tehdasta, joiden vuotuinen puun-tarve on yli 20 milj. m³. Valtaosa tästä puumäärästä saadaan kotimaan yksityismetsistä. Sitä varten UPM Metsä, joka on konsernin metsä-osasto Suomessa, tekee vuosittain noin 30 000 puukauppaa.

UPM Metsä vastaa myös konsernin omien metsien hoidosta. Niitä on noin 900 000 hehtaaria. Metsäosastolla on oma taimitarha Joroisissa. Metsäosaston palveluksessa on 600 toimihenkilöä sekä 300 metsuria. Metsäkone- ja autoyrittäjiä ja heidän kuljettajiaan on 1 600.

UPM tarjoaa monipuolisia metsäpalveluja metsänomistajille, mm. metsäpalvelusopimuksen muodossa. Sopimuksia on tehty runsaat 8 000. Metsäpalvelusopimus on pitkäaikaiseksi tarkoitettu metsänomistajan ja UPM:n välinen yhteistyösopimus, mikä laajimmillaan voi käsittää myös metsien täyden hoidon.

Kansi: Pystykiurunkannus (*Corydalis solida*)

UPM Metsä

PL 32, 37601 Valkeakoski

Puh. 0204 16 121

Faksi 0204 16 120

www.puukauppa.com

www.upm-kymmene.fi